

LIETUVA 2030
bendrasis planas

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

ESAMOS BŪKLĖS ĮVERTINIMAS

Forumas “Gyvybingi miestai ir regionai”, 2018 m. balandžio 16 d.

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDROJO PLANO ESAMOS BŪKLĖS ĮVERTINIMAS

PASIRUOŠIMAS

ANALIZĖ

IŠVADOS

Rodiklių sąrašas
pagal struktūras

Ataskaitos

Išvadų formulavimas

NEKILNOJAMASIS
KULTŪROS PAVELDAS

GAMTINĖS STRUKTŪROS
IR KRAŠTOVAIZDIS

URBANISTINĖ
STRUKTŪRA

GAMTOS
VERTYBIŲ IR
EKOSISTEMŲ
APSAUGA

APLINKOS
APSAUGA

SUSISIEKIMO
STRUKTŪROS

EKONOMINĖS
STRUKTŪROS

INŽINERINĖS
STRUKTŪROS

SOCIALINĖS
STRUKTŪROS

189

GYVENIMO KOKYBĖ	APLINKOS KOKYBĖ
EKONOMINĖS APLINKOS KOKYBĖ	LIETUVOS TURTAI (IŠTEKLIAI)

Rodiklių reikšmių grafinis pateikimas

TOLIMESNI LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDROJO PLANO RENGIMO ETAPAI

RODIKLIAI

LIETUVA 2030
bendrosios planos

ESAMOS BŪKLĒS ĮVERTINIMO IŠVADOS

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Esamos būklės įvertinimas

Esamos būklė įvertinimo išvados

Įvertinimo išvados paremtos darnaus vystymosi aspektais:

- **Gyvenimo kokybė**
- **Aplinkos kokybė**
- **Ekonominė aplinka**

Papildomas aspektas, apjungiantis darnaus vystymosi aspektus:

- **Ištekliai**

Gyvenimo kokybė

Teigiamos tendencijos

- Gyvenamoji aplinka tapo saugesnė
- Gerėjo sveikatos priežiūros paslaugų kokybė
- Mažėjo aplinkos triukšmo tarša
- Šalies mastu mažėjo į aplinką išleidžiamų oro teršalų emisijos
- Augo gyventojų prieiga prie viešųjų geriamojo vandens tiekimo tinklų
- Eismas tapo daug saugesnis - mažėjo žuvusiųjų ir sužeistųjų skaičius Lietuvos keliuose

Gyvenimo kokybė

Neigiamos tendencijos

- Mažėjant gyventojų skaičiui regionuose formuojasi perteklinė socialinė infrastruktūra
- Gyventojams koncentruojantis didžiųjų miestų priemiesčiuose juntamas socialinės, inžinerinės ir susisiekimo infrastruktūros stygius
- Nemažėjo į aplinką išleidžiamų tam tikrų oro teršalų emisijos miestuose
- Neišvystytas dviračių takų tinklas tiek miestuose tiek ir užmiestyje

Aplinkos kokybė

Teigiamos tendencijos

- Sukurta saugomų teritorijų sistema
- Sukurta atliekų tvarkymo sistema
- Išlaikytas vienas švariausių ES viršutinis dirvožemio sluoksnis
- Augo prie buitinių nuotekų tvarkymo tinklų prisijungusių gyventojų skaičius
- Mažėjo bendras į aplinką išleidžiamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekis

Aplinkos kokybė

Neigiamos tendencijos

- Augant 3 didiesiems miestams mažėjo gamtiniai išteklių jū priemiesčiuose
- Dėl žmogaus ūkinės veiklos poveikio mažėjo biologinė įvairovė ir nyko ekosistemos
- Plito invazinės augalų ir gyvūnų rūšys
- Negerėjo paviršinių vandens telkinių būklė

Ekonominė aplinka

Teigiamos tendencijos

- Augo šalyje sukuriamas BVP ir tiesioginės užsienio investicijos
- Veikiančių ūkio subjektų skaičius per paskutinius 14 metų augo daugiau kaip 34 proc.
- Nedarbo lygis atitinka ES vidurkį

Ekonominė aplinka

Neigiamos tendencijos

- Ekonomikos produktyvumas ženkliai atsilieka nuo ES vidurkio
- Didėjo santykinai mažas pajamas gaunančių gyventojų skaičius
- Traukėsi apdirbamojoje pramonėje sukuriama BVP dalis
- Mažėjo gyventojų užimtumas, daugelyje savivaldybių jis nesiekia 50 proc.
- Tiesioginės užsienio investicijos daugelyje savivaldybių nesiekia Lietuvos vidurkio

Ištekliai

Teigiamos tendencijos

- Augo miškų plotai, didėjo medynų tūris
- Sumažėjo apleistos žemės plotai
- Augo iš atsinaujinančių išteklių pagamintos energijos dalis bendrame energijos suvartojime
- Augo iš atliekų išgaunamos energijos kiekis
- Padidėjo detaliai išžvalgytų smėlio, žvyro, dolomito, sapropelio ir klinties išteklių

Ištekliai

Neigiamos tendencijos

- Daugumoje savivaldybių 15-64 m. amžiaus grupėje gyventojų skaičius susitraukė iki 20 proc.
- Susiformavę trys dominuojantys urbanistiniai centrai - Vilnius, Kaunas ir Klaipėda - sutraukia didžiąją dalį šalies išteklių
- Nyko nekilnojamasis kultūros paveldas

Ištekliai

Neigiamos tendencijos

- Ženkliai išaugo energijos (ypač elektros energijos) importas
- Dėl didelio melioracinių įrenginių nusidėvėjimo žemės ūkio naudmenų melioracinė būklė blogėjo
- Plėtėsi pagal paskirtį nenaudojamos valstybinės žemės plotai
- Dėl sukurtų teisinių ir fizinių apribojimų galima eksploatuoti tik apie 23% visų detaliai išžvalgytų kietųjų naudingųjų iškasenų telkinių.

LIETUVA 2030
bendrosios planos

TARPSEKTORINĖS DISKUSIJOS

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Esamos būklės įvertinimas

Tarpsektorinės diskusijos

Kovo 13-30 d. įvyko 9 tarpsektorinės diskusijos:

- Inžinerinė infrastruktūra ir gamtinė aplinka
- Aplinkosauga ir taršos prevencija
- Susisiekimo struktūrų plėtra
- Kraštovaizdis ir kultūros paveldas
- Gamtos vertybių ir ekosistemų apsauga
- Ekonominės plėtros problemos
- Žemės gelmių išteklių apsauga ir naudojimas
- Socialinės plėtros problemos, probleminės situacijos
- Urbanizacijos mastai, pasekmės ir problemos

Diskusijų apibendrinimas

- Visos nagrinėjamos struktūros stipriau ar silpniau sąveikauja tarpusavyje
- Šalies teritorija plėtojosi netolygiai, dėl ko susiformavo skirtingo išsivystymo arealai
- Mažėjo urbanistinių centrų ir kartu gyventojų skaičius juose
- Ryškiausias atsilikimas fiksuojamas šiaurės rytų ir pietvakarių regionuose
- Ryškiai išsiskyrė trys urbanistiniai- metropoliniai centrai: Vilnius, Kaunas ir Klaipėda
- Padėtis aplinkosaugoje gerėjo, sukurtas saugomų teritorijų tinklas
- Sukurta atliekų tvarkymo sistema, plėtota inžinerinė infrastruktūra

Diskusijų išvados

- Dėl tarpsektorinio bendradarbiavimo ir integracijos trūkumo šalies vystymesi per daug susitelkta į siaurus šakinius interesus
- Sektorinis požiūris nulėmė dispersinį ES sąjungos paramos paskirstymą tarp savivaldybių
- Regionai nesispecializavo, nesukurta veiksminga funkcinių prioritetų sistema
- Kultūros paveldo, rekreacijos ir turizmo plėtra nebuvo apjungta į vieningą turizmo sistemą
- Netolygus teritorijos vystymasis lėmė sektorialių probleminių regionų ir kompleksinių probleminių regionų formavimąsi

LIETUVA 2030
bendrosios planos

FUNKCINIŲ REGIONŲ PALYGINIMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Esamos būklės įvertinimas

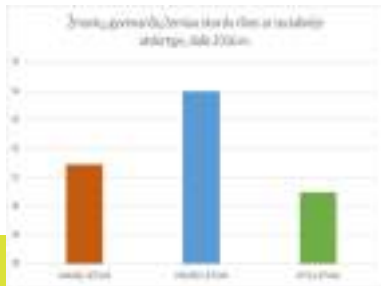
LIETUVA 2030
beidžias planas

Socialinės struktūros

Gyvenimo kokybė

Kur didžiausias skurdas ir socialinė atskirtis?

- Didžiausias skurdo ir socialinės atskirties lygis yra vidurio Lietuvoje.
- Mažiausias - rytų Lietuvoje.
- Didžiausi netolygumai tarp apskričių yra rytų Lietuvoje.

Kur didžiausias skurdas ir socialinė atskirtis?

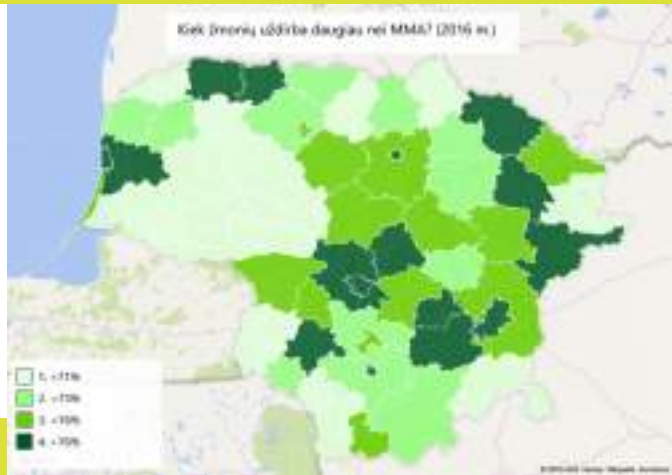
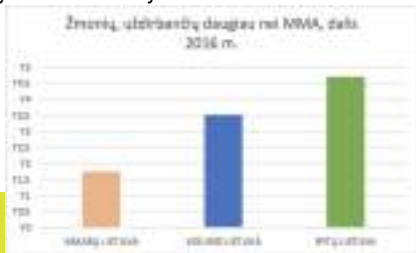
- Nuo 2011 m. geriausiai su skurdu tvarkosi Vakarų Lietuva, prasčiausiai - Vidurio Lietuva.
- Iš dalies, tai galima paaiškinti tuo, kad Vakarų Lietuva yra jauniausias regionas pagal gyventojų amžių.

Kokios sąlygos užsidirbti?

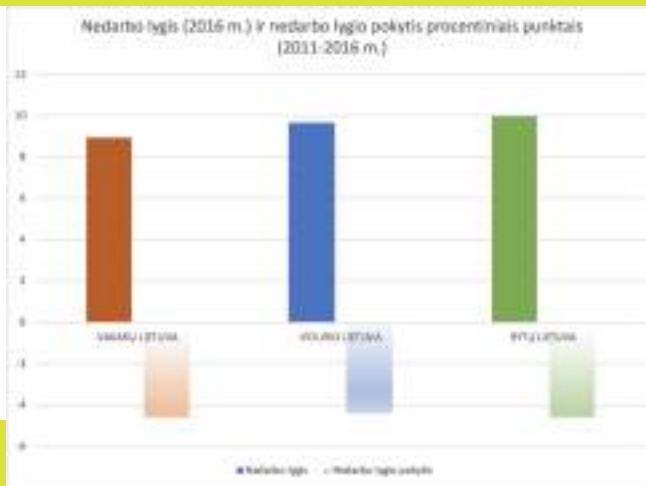
Aiškiai išsiskiria centrinis-rytinis Vakarų Lietuvos regionas, kuriame yra sąlyginai mažai žmonių, uždirbančių daugiau nei MMA.
Vidurio ir Rytų Lietuvoje didesnė dalis žmonių uždirba daugiau nei MMA.

Pastebima, kad geresni rodikliai yra didžiųjų miestų ir jų kaimyninėse savivaldybėse.

Kur palankesnės sąlygos darbo vietų kūrimui?

- Tiek nedarbo lygis, tiek nedarbo lygio pokytis po krizės visuose regionuose yra panašus.
- Vis dėlto, žvelgiant tik į regionų vidurkius, pasislepia tikrieji geriausieji ir probleminiai arealai.

Kur palankesnės sąlygos darbo vietų kūrimui?

Nedarbo lygio skaičiavimas regionais yra ribotas, nes probleminiai nedarbo arealai (virš 10 proc.) nesutampa su regionų ribomis:

1. Utenos aps., Rytinė Panevėžio aps., Šiaurės Vakarų Vilniaus aps.
2. Alytaus, Lazdijų ir Kalvarijų raj. sav.
3. Šiaurės Lietuva - Mažeikių, Akmenės, Joniškio raj. sav.

Kurie regionai geriau susitvarko su ilgalaikiu nedarbu?

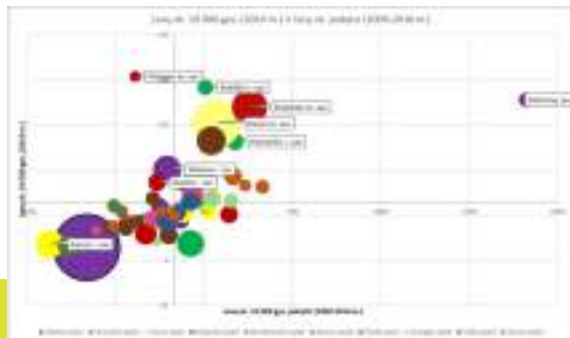
Ten kur yra didesnis nedarbas - ten daugiau ilgalaikių bedarbių

Kiek intensyvi yra sveikatos apsaugos infrastruktūra?

Vertinti sveikatos apsaugos infrastruktūrą aspkritai sunku, nes sveikatos apsaugos infrastruktūros santykis su gyventojais Rytų Lietuvoje mažėja, o Vakarų ir Vidurio Lietuvoje - didėja. Tas pats ir savivaldybių lygiu:

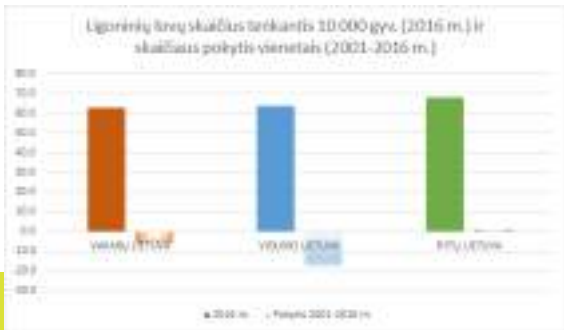
2000-2016 m. lovų sk. 10 tūkst. gyv. Klaipėdos m. +26 proc., Kauno +7 proc., o Vilniaus m. - 21 proc.

Kiek intensyvi yra sveikatos apsaugos infrastruktūra?

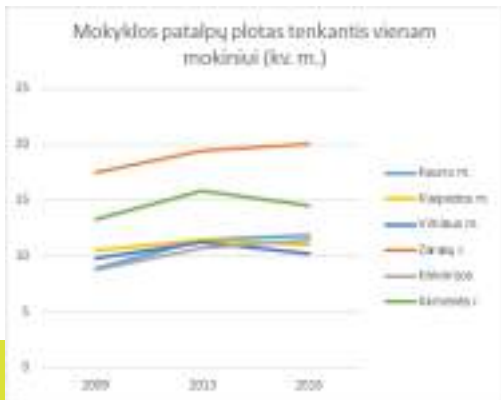
Vertinti sveikatos apsaugos infrastruktūrą aspkritai sunku, nes sveikatos apsaugos infrastruktūros santykis su gyventojais Rytų Lietuvoje mažėja, o Vakarų ir Vidurio Lietuvoje - didėja. Tas pats ir savivaldybių lygiu:

2000-2016 m. lovų sk. 10 tūkst. gyv. Klaipėdos m. +26 proc., Kauno +7 proc., o Vilniaus m. - 21 proc.

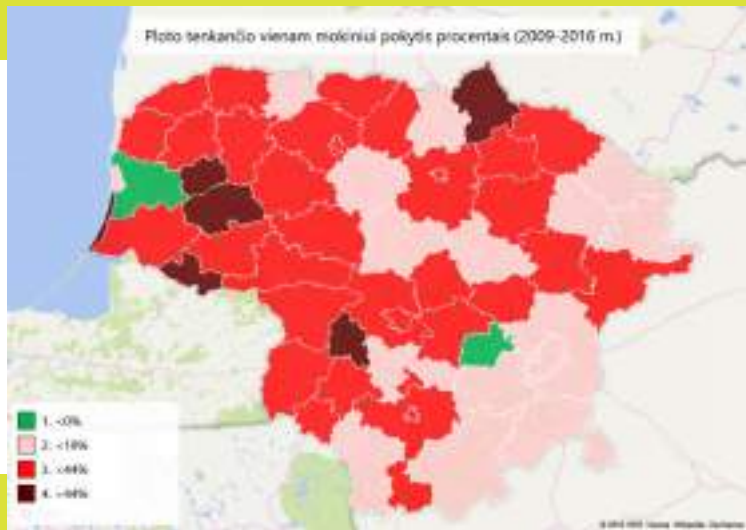
Kiek intensyvi yra (vidurinio išsilavinimo) švietimo sistemos infrastruktūra?

Švietimo infrastruktūros kiekis visuose regionuose yra linkęs santykinai augti, tačiau didžiausias augimas fiksuojamas kaimo vietovėse, kai didžiuosiuose miestuose infrastruktūra yra linkusi prisitaikyti prie kintančio gyv. sk. ir auga lėčiau

Kiek intensyvi yra švietimo sistemos infrastruktūra?

Tik dvejose savivaldybėse (Klaipėdos raj. ir Elektrėnų) naudingas plotas tenkantis mokiniui sumažėjo, o net penkiose padidėjo virš 44 proc. Daugumoje savivaldybių plotas augo.

Įžvalgos

- Skurdo ir socialinės atskirties rodikliai Rytų Lietuvoje patys netolygiausi, o didžiausi - Marijampolės aps.
- Nedarbo ir ilgalaikio nedarbo problemos yra susijusios. Nors regionų lygiu ryšį užčiuopti sunku, tačiau pažvelgus į savivaldybes, turinčios aukštesnį nedarbo lygį, dažniau turi ir didesnę ilgalaikių bedarbių dalį
- Daugiausiai uždirbančių MMA - Vakarų Lietuvos regione. Įprastai geresni rodikliai yra didžiųjų miestų ir jų žiedinėse savivaldybėse
- Vertinti sveikatos apsaugos infrastruktūrą apskritai sunku - vienuose regionuose jos kiekis gyventojams didėja, kai kituose mažėja. Savivaldybių lygiu šis kontrastas tik ryškėja
- Švietimo infrastruktūra santykinai auga visuose trijuose regionuose. Ji auga daugumoje savivaldybių, tačiau greičiausiai - kaimo vietovėse.

LIETUVA 2030
beidžiamasis planas

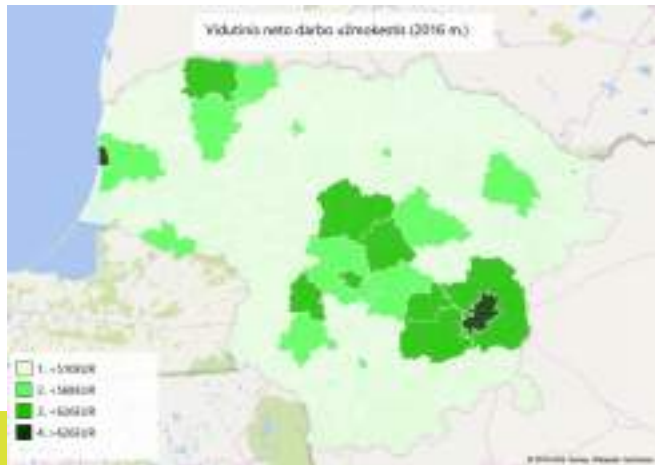
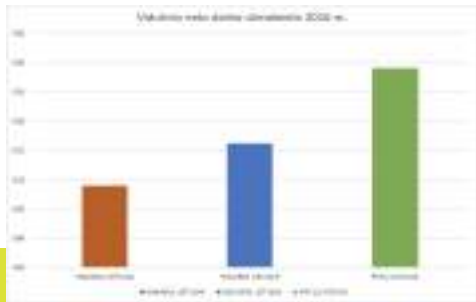
Ekonominės struktūros

Ekonominės aplinkos kokybė

Kurie regionai yra labiau ekonomiškai išsivystę?

Rytų Lietuvos regione - aukščiausia VDU, tačiau aiškiai išsiskiria, kad aukščiausi VDU yra:

- Didžiuosiuose miestuose ar jų rajonuose
- Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos žiedinėse savivaldybėse

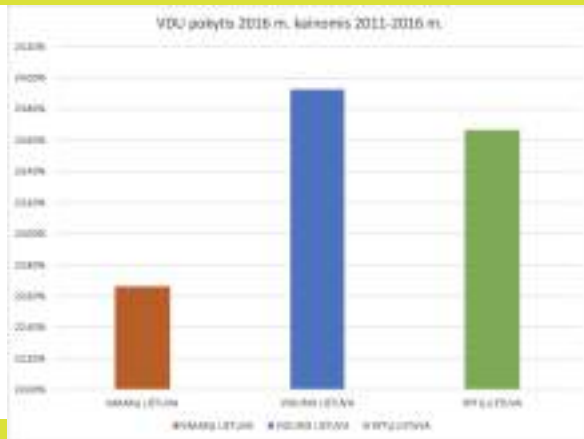

Kurie regionai yra labiau ekonomiškai išsivystę?

Vakarų Lietuvoje, tik 2 savivaldybės (Klaipėdos m. ir Mažeikių raj. sav.) turi aukštesnę nei 568 Eur VDU - joje ir mažiausias VDU augimas.

Vidurio Lietuvoje 4 savivaldybės (Kauno m., Jonavos raj., Kėdainių raj., Kazlų Rūdos raj.) turi aukštesnę nei 568 Eur VDU - joje VDU augimas aukščiausias.

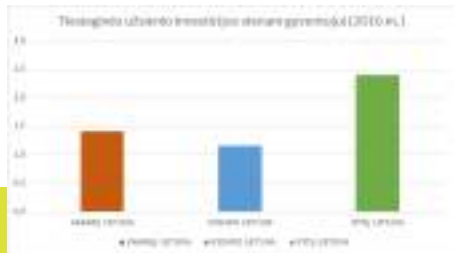
Rytų Lietuvoje 4 savivaldybės (Vilniaus m., Vilniaus raj., Trakų raj., Elektrėnų sav.) turi aukštesnę nei 568 Eur VDU - joje VDU augimas nedaug atsilieka nuo Vidurio Lietuvos.

Prielaidų ekonominiam išsivystymui skirtumai

Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) su pridėtine verte labiausiai koreliuoja Rytų Lietuvoje (0,82), o Vidurio ir Vakarų - mažiau (0,57 ir 0,55).

T.y. - savivaldybėse, kuriose yra daugiau TUI - yra sukuriama daugiau pridėtinės vertės, o tose kur mažiau TUI - mažiau pridėtinės vertės.

Prielaidų ekonominiam išsivystymui skirtumai

TUI/ 1 gyv. ir jų augimas yra didžiausias Rytų Lietuvoje.

Jei tokios tendencijos išsilaikys, tai išaugs:

1. atotrūkis tarp regionų pagal TUI/ 1 gyv.;
2. atotrūkis regionų viduje pagal TUI/ 1 gyv.

Įdomu tai, kad investicijas pritraukia ne tik didieji miestai ir buvusią apskričių centrai, bet ir kaimiškos savivaldybės: Kazlų Rūdos, Akmenės raj.

Svarbu paminėti, kad skirtingos savivaldybės sprendžia skirtingus iššūkius, tačiau tiek Vilniaus m., tiek Akmenės raj. yra savivaldybės sėkmingiau sprendžiančios socialinės infrastruktūros iššūkius ir turinčios gerus investicinius rodiklius.

Priekaidų ekonominiam išsivystymui skirtumai

Kitaip nei su TUI, skirtumai tarp materialinių investicijų pasiskirstymo tarp regionų yra mažesni.

Prielaidų ekonominiam išsivystymui skirtumai

Panašiai kaip ir su TUI/ 1 gyv. - daugiausiai jų tenka didiesiems miestams ir buvusiems apskričių centrams.

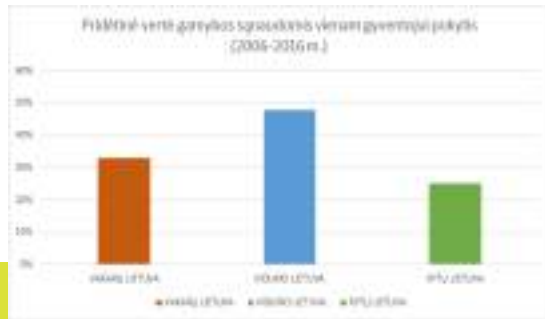
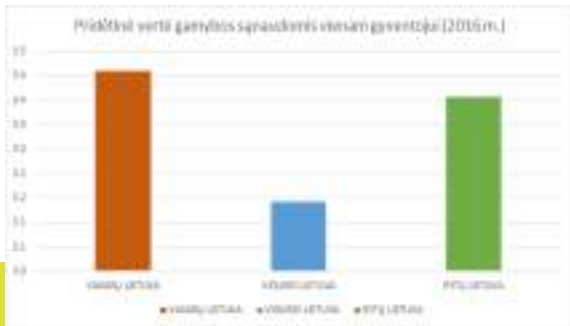
Tačiau kitaip nei su TUI/ 1 gyv., materialinės investicijos dažniau pasiekia ir žiedines didžiųjų miestų savivaldybes.

Kurie regionai stipriau ekonomiškai išsivystę?

Didžiausia pridėtinė vertė sukuriama Vakarų Lietuvoje. Rytų Lietuva nedaug atsilieka, o Vidurio - paskutinė.

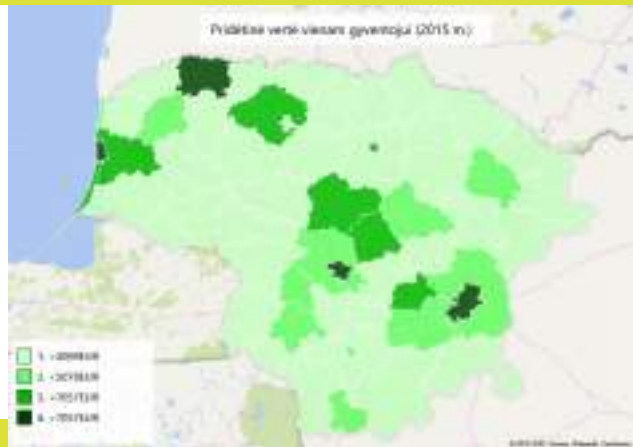
Tačiau 2006-2016 m. didžiausias pridėtinės vertės augimas buvo vidurio Lietuvoje, o mažiausias - Rytų. Jei tokia tendencija išsilaikys, tikėtina, kad Vidurio Lietuvos rodikliai pasivys kitus du regionus, o Rytų Lietuva nusiristų į trečią vietą.

Kurie regionai stipriau ekonomiškai išsivystę?

Pažvelgus detaliau, tiek Rytų Lietuvoje, tiek Vidurio Lietuvoje aukštesni pridėtinės vertės rodikliai daugiausiai yra pagrindinėje apskrityje (Vilniaus ir Kauno).

Vakarų Lietuvoje pridėtinė vertė kuriama tolygiau visame regione. Daugiausiai jos sukuriama Klaipėdos ir Telšių apskrityse.

Koks yra ekonominis potencialas?

Darbingo amžiaus gyv. sk. regionuose nelabai skiriasi, tačiau pastebima, kad Vakarų Lietuvoje yra linkę būti daugiau jaunimo ir mažiau pensijinio amžiaus gyventojų, o tai gali sudaryti labiau teigiamas sąlygas šio regiono raidai, kai vidurio Lietuvoje tendencijos yra labiau atvirkštinės - daugiau pensijinio amžiaus gyv. ir mažiau jaunimo.

Taigi, jaunimas ir dirbantieji traukia į sostinę arba pajūrį :)?

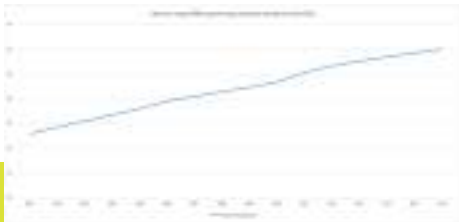

Koks yra ekonominis potencialas?

Nebūtinai. Tiesiog vizualiai matosi, kad Vidurio Lietuvos regionui yra priskirta daugiau savivaldybių, turinčių vyresnes populiacijas.

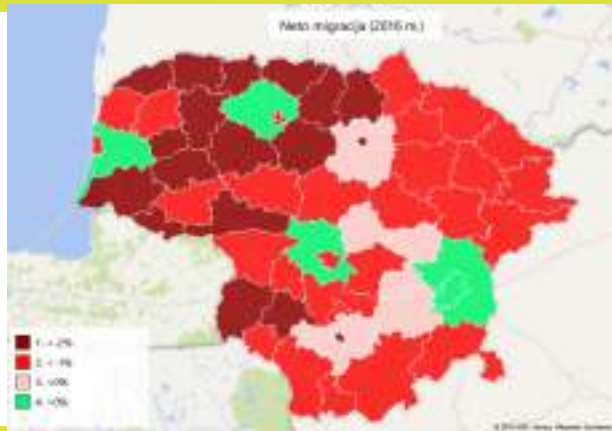
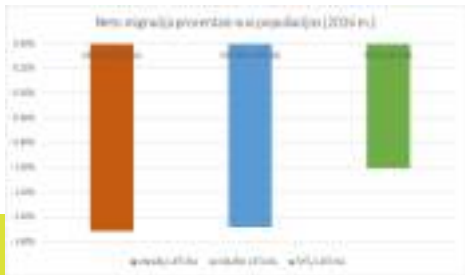
Jei žvelgtume į savivaldybes atskirai, pagal amžiaus medianą, tai galime matyti, kad daugiau jaunesnių gyventojų renkasi gyventi Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir jų žiedinėse savivaldybėse.

Kurie regionai patrauklesni gyventojams?

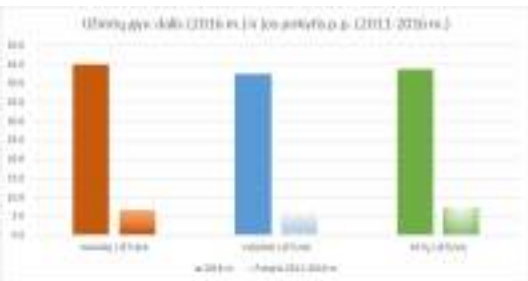
Gyventojai yra linkę migruoti į didžiuosius miestų ir jų žiedines savivaldybes. Visos šios savivaldybės turėjo aukštesnius, nei šalies vidurkis, migracijos rodiklius.

Lyginant Regionus - Vidurio Lietuvoje yra mažiausiai prasti migracijos rodikliai, kai Vakarų Lietuvoje - prasčiausi.

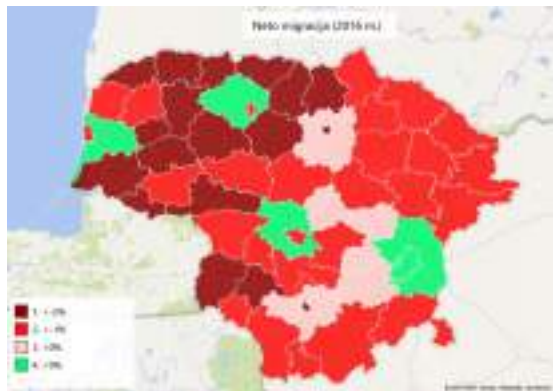

Kaip išnaudojamas ekonominis potencialas?

Lyginant regionus tarpusavyje sunku išskirti vieną, tačiau pažvelgus į savivaldybes atskirai, rodiklis panašus į migracijos. Tose savivaldybėse, kur žmonės renkasi gyventi (migruoti), tose yra didesnė užimtų gyv. dalis - didžiuosiuose miestuose, jų žiedinėse savivaldybėse, bei apskričių centruose.

Apibendrinant, socialiniai ir ekonominiai probleminiai arealai turi tendenciją sutapti

Apibendrinant, socialiniai ir ekonominiai probleminiai arealai turi tendenciją sutapti

- Aukščiausi VDU - dažniausiai didžiųjų miestų savivaldybėse ir jų žiedinėse savivaldybėse
- Daugiausiai TUI keliauja į Rytų Lietuvą, į didžiuosius miestus ir buvusių apskričių centrus
- Materialinės investicijos pasiskirsto po regionus žymiai tolygiau.
- Materialinės investicijos pasiekia ne tik didžiuosius miestus ir buvusius apskričių centrus, bet ir žiedines didžiųjų miestų savivaldybes.
- Vidurio ir Rytų Lietuvoje didžiausia pridėtinė vertė yra kiekvieno regiono pagrindinėje apskrityje: Vilniaus, Kauno. Vakarų Lietuvoje daugiausiai pridėtinė vertė sukuriama Klaipėdos ir Telšių aps.
- Darbingo amžiaus gyv. sk. regionuose nelabai skiriasi, tačiau daugiau jaunesnių gyventojų renkasi gyventi Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir jų žiedinėse savivaldybėse.
- Gyventojai yra linkę migruoti į didžiuosius miestų ir jų žiedines savivaldybes. Visos šios savivaldybės turėjo aukštesnius, nei šalies vidurkis, migracijos rodiklius.
- Daugiausiai užimti gyv. didžiuosiuose miestuose, jų žiedinėse savivaldybėse ir apskričių centruose

LIETUVA 2030
beidzless plāns

Urbanistiskās struktūras

Ekonomiskās aplinkos kokybē

Kokia gyvenamųjų vietovių tinklo raida tiriamuoju laikotarpiu?

Dvidešimties metų laikotarpio periodu (1996 – 2016 m.) miesto ir kaimo gyventojų sumažėjo panašia procentine dalimi - atitinkamai 23 % ir 21%. Tačiau, vertinant skaičių, **miesto gyventojų praradimas daugiau nei dvigubai didesnis.**

MIESTŲ DYDIS PAGAL GYVENTOJŲ SKAIČIŲ 2016 M.
IR JO POKYTIS (2001-2016 M.)

KAIMO GYVENAMŲJŲ VIETŲIŲ IR JŲ VIDUTINIŲ DYDŽIŲ
(PAGAL GYVENTOJŲ SKAIČIŲ) POKYTIS (2001-2016 M.)

Kokia gyvenamųjų vietovių tinklo raida tiriamuoju laikotarpiu?

Gyvenvietės be gyventojų dominuoja didžiojoje Lietuvos dalyje, sąlyginai išskyrus Pajūrio regioną, pietinę šalies dalį ties Kauno, Vilniaus, Alytaus ir Druskininkų apylinkėmis.

KAIMO GYVENAMŪJŲ VIETŲŲ BE GYVENTOJŲ DALIS NUO VISŲ SAVIVALDYBĖS KAIMO GYVENAMŪJŲ VIETŲŲ, %, 2011 M.

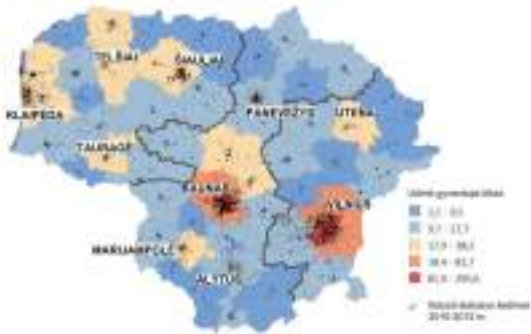
GYVENAMOSIOS VIETOVĖS PAGAL GYVENTOJŲ SKAIČIŲ

Duomenų šaltinis: Hnit-Baltic sudaryta informacija pagal Lietuvos statistikos departamento 2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenis, VĮ Registrų centro Adresų registro 2015 m. duomenis; Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

Kokia yra gyvenamųjų vietovių tinklo centrų hierarchija?

Užimtų gyventojų koncentracija ir statybos interesai

Centrų hierarchija

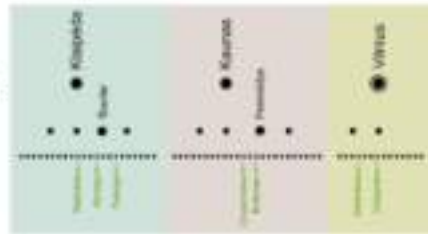
I - EUROPOS LYGMENS CENTRAI

II - APDIDŲJŲ CENTRAI

III - SAVIVALDYBĖS CENTRAI

IV - VILNIAUS ŽUPANAS

REGIONAI:

VAKARŲ

VIDURIO

RYTŲ

Kokie yra urbanizacijos mastai Lietuvoje?

2016 metais Lietuvoje užstatytos teritorijos sudarė 3, 65% visos šalies teritorijos.

Užstatytos teritorijos, ha

Užstatytų teritorijų kiekis kinta nežymiai, o gyventojų skaičius sparčiai mažėja, todėl reikalinga optimizuoti esamas užstatytas teritorijas.

PASTABA: Kreivėje pateikta informacija negali būti vertinama nuosekliai dėl pasikeitusios užstatytų teritorijų apskaitos (2004/2005 m., 2014/2015 m.).

UŽSTATYTŲ TERITORIJŲ DALIS SAVIVALDYBĖSE NUO VISO ŠALIES UŽSTATYTO PLOTO, %, 2016 M.

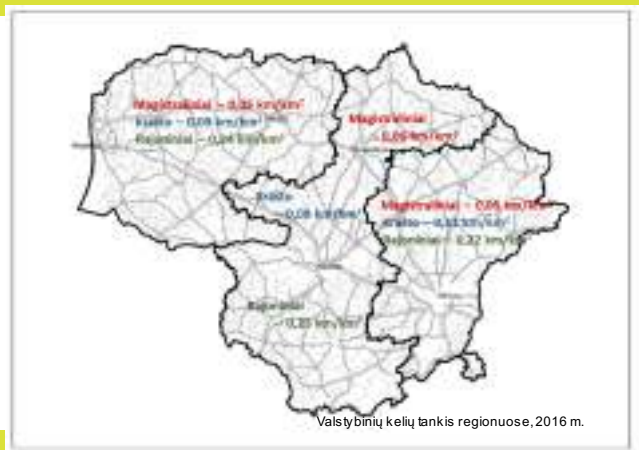
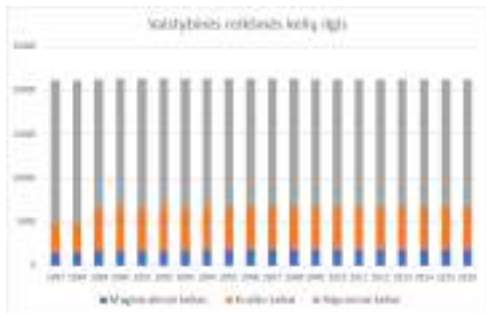

LIETUVA 2030
beidžiamasis planas

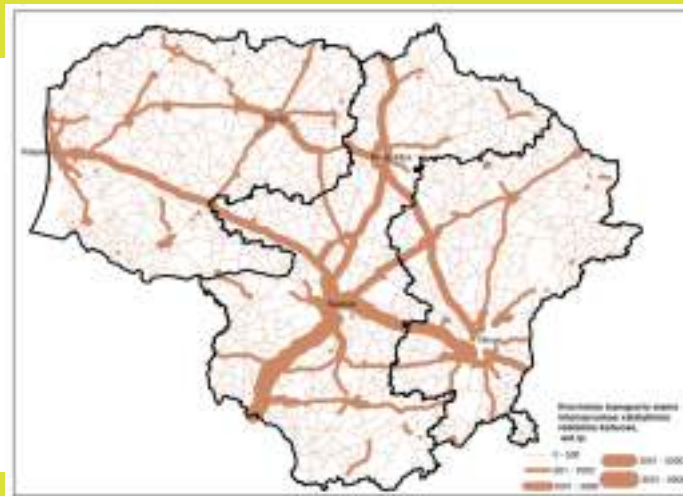
Susisiekimo struktūros

Ekonominės aplinkos ir gyvenimo kokybė

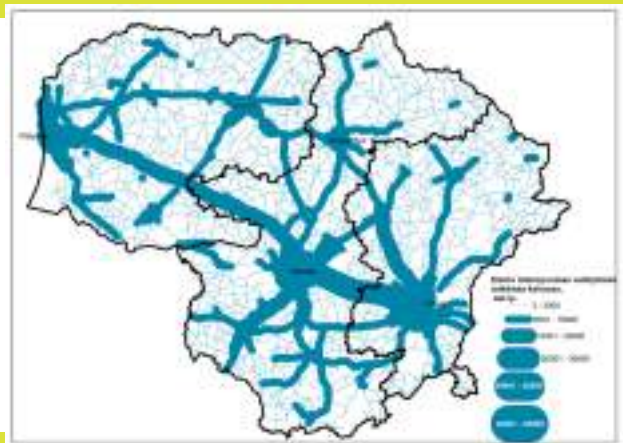
Kaip keitėsi LR susisiekimo tinklas per pastaruosius 20 metų?

Kaip keitėsi transporto ekonominės veiklos apimtys?

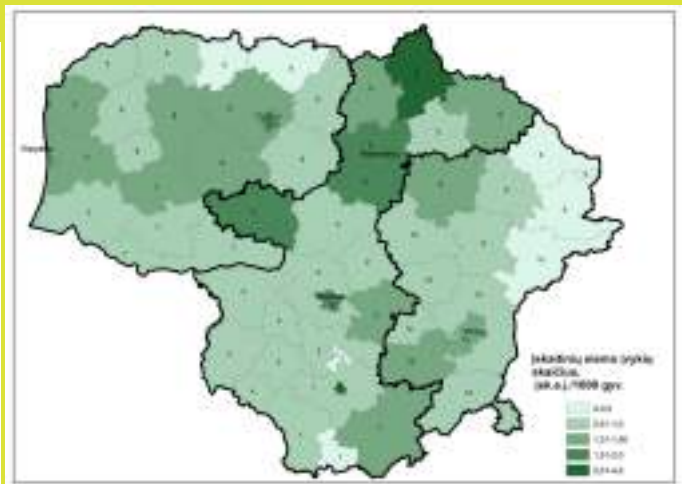

Kaip keitėsi gyventojų judumo keliais rodikliai?

Kur ir kodėl formuojasi probleminiai arealai pagal eismo įvykius?

Probleminiai arealai eismo saugumo požiūriu formuojasi Biržų, Panevėžio rajonų savivaldybėse, kur praeina Via Baltica ir miestuose, tokiuose, kaip Kaunas, Šiauliai, Alytus. Eismo saugumo požiūriu nepalankiausias Vidurio Lietuvos regionas, o geriausia padėtis Rytų regione.

Kaip keitėsi keleivių pervežimo rodikliai?

Keleivių apyvarta geležinkelio stotyse rodo, kad intensyviausiai geležinkelį susisiekimui naudoja Rytų Lietuvos savivaldybių, esančių ties siena su Baltarusija, gyventojai, nes jiems užtikrinti patogūs ryšiai su Respublikos sostine Vilniumi.

Apibendrinimas

Susisiekimo sistema tai jungiamoji grandis tarp traukos objektų, užtikrinanti keleivių ir krovinių judėjimą, probleminiai arealai formavosi pagal Via Baltica kelią ypač jo šiaurinėje dalyje Panevėžio, Biržų rajonuose ir Kauno, Šiaulių, Alytaus miestuose, t.y. Vidurio regione.

Vidutinis metinis paros eismo intensyvumas visuose keliuose per 20 metų augo, ypač magistraliniuose keliuose.

Geležinkelį susisiekimui intensyviausiai naudoja Rytų Lietuvos gyventojai, kuriems patogiau pasiekti sostinę.

LIETUVA 2030
beidžiamasis planas

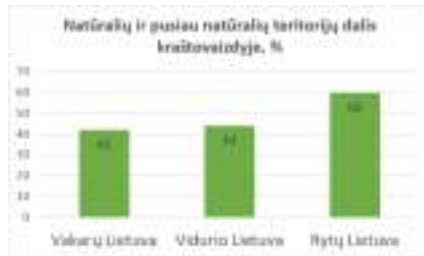
Kraštovaizdis

Aplinkos kokybė

Kodėl ir kur blogėja Lietuvos kraštovaizdžio ir geokologinių sistemų būklė?

Vertinant Lietuvos kraštovaizdžio būklę, geresnė situacija stebima Rytų Lietuvoje. Čia didesnėje teritorijos dalyje vyrauja natūralios ir pusiau natūralios teritorijos – 60 %.

Kodėl ir kur blogėja Lietuvos kraštovaizdžio ir geoekologinių sistemų būklė?

Probleminiai arealai

- Vakarų Lietuvoje: Kuršių marių, Nemuno potvynių užliejamų pievų, Kuršių nerijos, Pavojingų rajonų jūroje, Pajūrio ir priekrantės, Agrarinių dykų (Joniškio, Pakruojo sav.).
- Vidurio Lietuvoje: Agrarinių dykų (pietvakarių ir šiaurės Lietuva), Karstinių teritorijų.
- Rytų Lietuvoje: Vilniaus aglomeracijos.

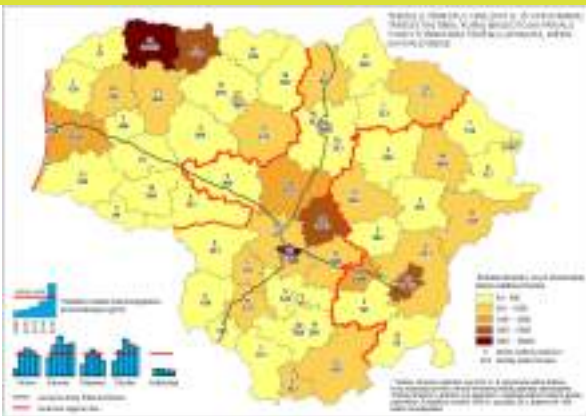
Bendra regionuose: Didieji miestai gamtinio karkaso teritorijose, Pažeistos žemės.

Kur Lietuvoje labiausiai teršiami paviršiniai vandens telkiniai?

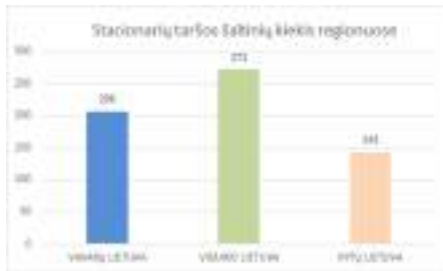
Labiausiai teršiami paviršiniai vandens telkiniai Vidurio Lietuvos regione. Čia mažiausias procentas vandens telkinių, atitinkančių geros būklės kriterijus

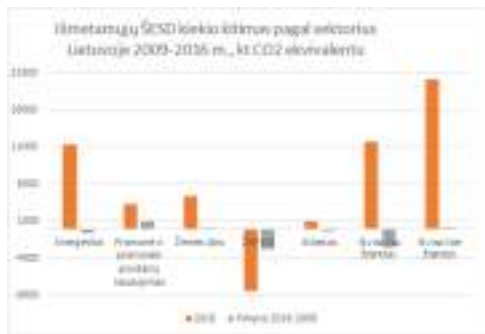
Kaip kinta oro kokybė Lietuvoje?

Didžiausias kiekis stacionarių taršos šaltinių, kurių naudotojai privalo vykdyti išmetamų teršalų apskaitą, yra Vidurio Lietuvos regione.

Kas daro didžiausią įtaką klimato kaitai Lietuvoje?

LIETUVA 2030
beidžias planas

Gamtiniai ištekliai

Lietuvos turtas (ištekliai)

Koks yra miško išteklių kiekis?

Šalies miškingumas 2017 m. siekė 33,5 % ir buvo artimas Europos miškingumui – 32,8 %

Miškai teritoriškai išsidėsto netolygiai – miškingumas svyruoja nuo 22 % Marijampolės apskrityje iki 49 % Alytaus apskrityje. Mažiausiai miškų išsidėsto Šilutės – 10,7 %, Vilkaviškio – 10,9 %, Kalvarijos – 14,2%, Marijampolės – 15,3 % savivaldybėse. Miškų plotas nuo 2005 m. padidėjo 1,5 %, pastaraisiais metais augimas stabilizavosi.

Kaip naudojami miško ištekliai?

Miškų našumas

Šalies rodiklis	Matavim o vienetai	2007	201 2	2015	2016	2017
III–IV grupių miškuose iškertamo žalių medžių stiebų tūrio ir jų grynojo prieaugio santykis	%	84	64	64	64	67

III–IV grupių (apsauginės ir ūkinės paskirties) miškuose iškertamo žalių medžių stiebų tūrio ir jų grynojo prieaugio santykis 2015 - 2017 m. sudarė apie 64–67 % per metus. Tai rodo nepakankamą miško išteklių naudojimą, nes optimalus naudojimas paprastai siekia 80 %.

Kaip ir kiek intensyviai naudojamos žemės ūkio naudmenos?

2018 m. sausio 1 d. šalyje buvo 52,26 % žemės ūkio naudmenų nuo bendro šalies ploto. Daugiausia žemės ūkio naudmenų turi Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės apskričių savivaldybės – 55-78 % nuo savivaldybės ploto. Šių apskričių savivaldybėse yra našiausios žemės ir intensyviausiai plėtojamas žemės ūkis.

Dėl intensyvaus žemės ūkio naudmenų tręšimo didėja pasklidoji žemės ūkio tarša, kuri veikia paviršinių vandens telkinių būklę. Apie 61 % šiose teritorijose esančių upių, upelių, ežerų, tvenkinių būklė yra bloga.

Kiek turime nenaudojamų rekreacinių išteklių?

Lyginant Regionus, didžiausias rekreacinių išteklių potencialas: Vakarų Lietuvoje pajūry ir Rytų Lietuvoje.

Vidurio Lietuvoje rekreacinių išteklių yra mažiausiai. Pastarajame regione didžiausia atsvara – Pietų Lietuvos rekreaciniai ištekliai.

Pasiūlytas, bet nepradėtas kurti perspektyvinių rekreacinių parkų tinklas – vienas iš tinkamesnių būdų siekiant suderinti rekreacinių išteklių panaudojimo ir apsaugos interesus.

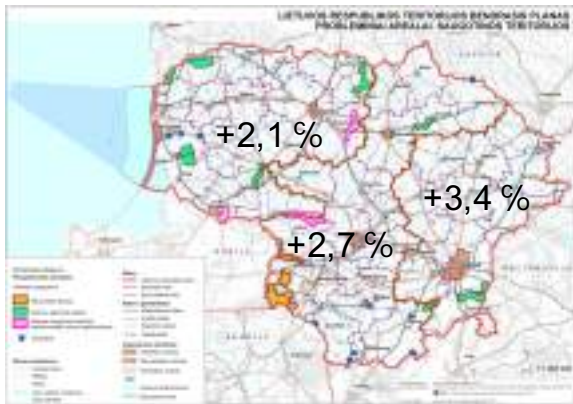
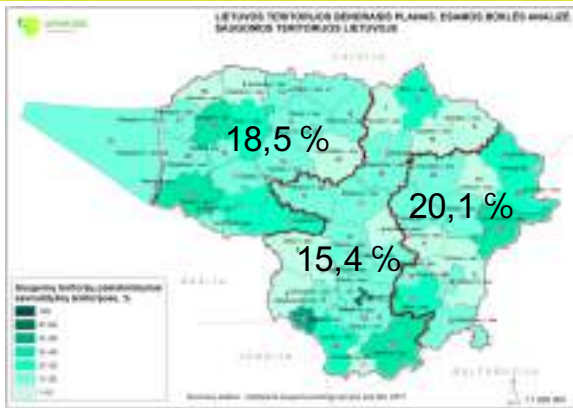

LIETUVA 2030
beidžiamasis planas

Saugomos teritorijos

Lietuvos turtas (ištekliai)

Kodėl numatyta kurti naujas saugomas teritorijas?

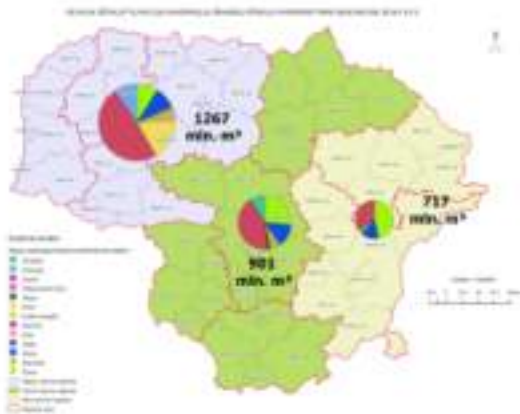

LIETUVA 2030
beidžiamasis planas

Žemės gėlmės

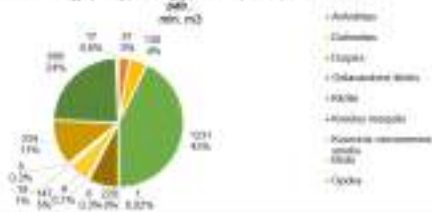
Lietuvos turtas (ištekliai)

Kokių ir kiek žemės gelmių išteklių yra Lietuvos teritorijoje?

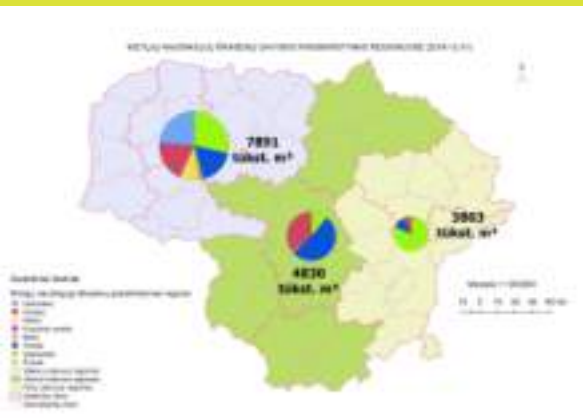
Lietuvoje detaliai išžvalgytų kietųjų naudingųjų iškasenų kiekis 2016 m. pabaigoje buvo apie 2,9 mlrd. m³, naftos – apie 8,3 mln. m³, gėlo požeminio vandens – 3,72 mln. m³/p. Daugiausiai įvairių rūšių detaliai išžvalgytų kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių 2016 m. buvo Šiaulių apskr. (790 mln. m³) ir Vilniaus apskr. (498 mln. m³), mažiausiai - Marijampolės apskr. (84 mln. m³). Per pastaruosius metus sumažėjo durpių, kvarcinio smėlio, molio, o padidėjo smėlio, žvyro, dolomito, sapropelio, klinties detaliai išžvalgytų išteklių.

Detaliai išžvalgytų kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių kiekis 2016 m.

Koks yra žemės gelmių išteklių poreikis?

2016 m. išgauta kietųjų naudingųjų iškasenų - 13,8 mln. m³ (apie 0,48% detaliai išžvalgytų išteklių), naftos – 68 tūkst. m³ (apie 0,82% išžvalgytų išteklių), gėlo požeminio vandens – 0,386 mln. m³/p (apie 10,4 % išžvalgytų išteklių). 2016 m. daugiausiai išgauta dolomito (1,4% bendro detaliai išžvalgytų išteklių kiekio), žvyro (0,98%), smėlio (apie 0,74%), durpių (0,19%), klinties (apie 0,31%). Šių iškasenų gavybos poreikis ir naudojimo paklausa šiuo metu ir yra pati didžiausia. Ypač auga statybinių žaliavų - smėlio ir žvyro, paklausa didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos) regionuose. Dėl senkančių išžvalgytų išteklių ypač mažėja naftos gavybos apimtys

Ištekliai

VANDENS TELKINIŲ BŪKLĖ		VAKARIŲ LIETUVA	VIDURIO LIETUVA	RYTŲ LIETUVA
Geros būklės vandens telkinių dalis	2016 m.	54.3	36.5	75.0

NEKILNOJAMASIS KULTŪROS PAVELDAS		VAKARIŲ LIETUVA	VIDURIO LIETUVA	RYTŲ LIETUVA
Registruotų kultūros vertybių kiekis		386.0	357.9	575.4

ŽEMĖS GELMĖS		VAKARIŲ LIETUVA	VIDURIO LIETUVA	RYTŲ LIETUVA
Detaliai išžvalgytų kietųjų naudingųjų iškasenų ištekliai	2016 m.	57.6	37.5	51.1

Regionų palyginimas

Ekonominiai rodikliai

Rytų Lietuva

Vakarų Lietuva

Vidurio Lietuva

mažiausių savivaldybių reikšmių

Rodiklio reikšmė papuola tarp trečdalis prasciausių savivaldybių reikšmių

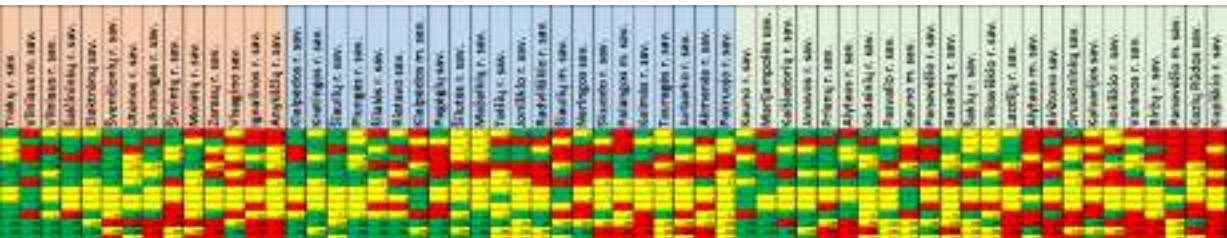
Regionų palyginimas

Socialiniai rodikliai

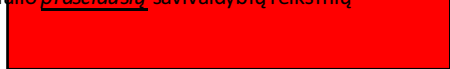
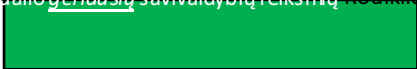
Rytų Lietuva

Vakarų Lietuva

Vidurio Lietuva

~~Mažiausiai geriausių savivaldybių reikšmių~~ Rodiklio reikšmė papuola tarp trečdalia ~~prasciausių savivaldybių reikšmių~~

Vidurio Lietuvos regionas

Privalumai:

- Kauno miestas – antras pagal gyvybingumą urbanistinis centras
- Šalies mastu mažiausiai tuštėjantis gyvenviečių tinklas
- TEN-T susisiekimo koridorių sankirta: IX B transporto koridorius, ViaBaltica, RailBaltica
- Gausūs kultūros paveldo išteklių
- Patikima elektros energijos perdavimo infrastruktūra (jungtis su Lenkija LitPol-link)

Vidurio Lietuvos regionas

Trūkumai:

- Šiaurinė regiono dalis – vienas sparčiausiai tuštėjančių gyvenamųjų vietovių arealų
- Nenaudojamas vidaus vandens kelių potencialas
- Didžiausia paviršinių vandens telkinių tarša
- Nyksta dvarų ir etnografinis paveldas
- Nuskurdintas agrarinis kraštovaizdis ir mažas miškingumas
- Karstinis regionas šiaurinėje dalyje

LIETUVA 2030
bendrosios planos

PROBLEMINIAI AREALAI

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Esamos būklės įvertinimas

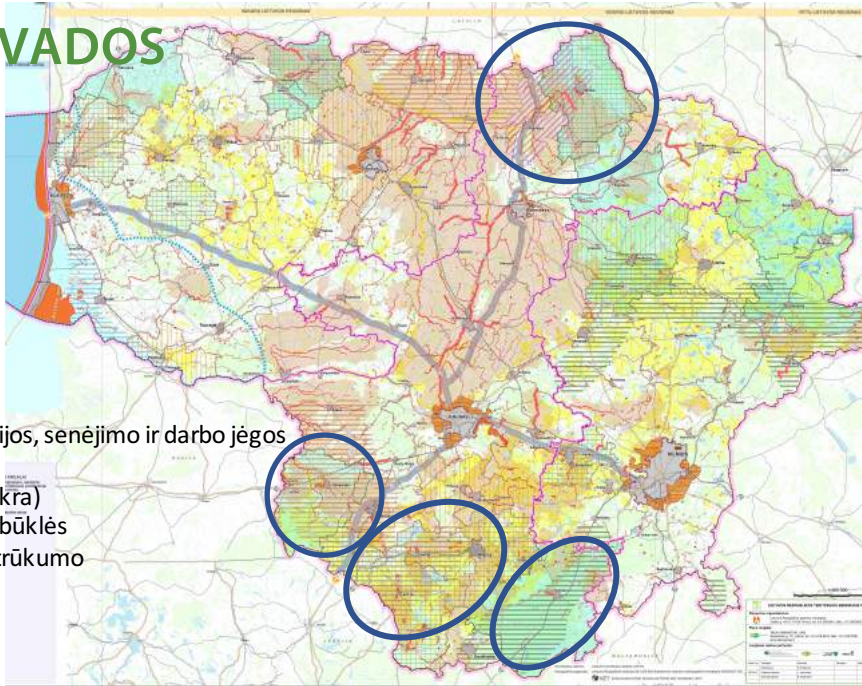
ĮŽVALGOS IR IŠVADOS

Probleminiai arealai

Biržų/Pasvalio – 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7;
Dzūkija, Suvalkija – 1, 2, 4, 5, 7

Problemos:

1. Pasklidoji tarša
2. Dirvos erozija
3. Karstiniai reiškiniai
4. Socioekonominės (emigracijos, senėjimo ir darbo jėgos proporcijų)
5. Kraštovaizdžio (agrarinė dykra)
6. Paviršinių vandens telkinių būklės
7. Inžinerinės infrastruktūros trūkumo
8. Etnografinis paveldas

LIETUVA 2030
bendrosios planos

TOLIMESNI DARBAI

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Esamos būklės įvertinimas

Likę esamos būklės įvertinimo etapai

- Aprašyti problemas ir probleminius arealus, papildant tarpsektorinės analizės įžvalgomis
- Nustatyti teisės aktų spragas ir kolizijas
- Parengti struktūrų raidos tendencijas ir prognozes
- Viešinti vertinimo rezultatus ir surinkti visuomenės vertinimus
- Apibendrinti ir integruoti visuomenės vertinimus į analizės rezultatus
- Vadovautis suderinta metodologija, integruoti LRBP forumų rezultatus į galutinę ataskaitą
- Tęsti pradėtus interaktyvios platformos kūrimo darbus ir viešinti su LRBP analizės turiniu susijusią informaciją www.bendrasisplanas.lt

LIETUVA 2030
bendrosios planos

Klausimai diskusijai

LIETUVOS RESPUBLIKOS TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS

Esamos būklės įvertinimas

Klausimai diskusijai:

- Ar vidurio Lietuvos regionas išnaudoja SAVO STRATEGINĘ POZICIJĄ ŠALYJE ir tarptautiniu mastu?
- Ar vis dar verta analizuoti vilniaus-kauno dipolio idėją?
- Kodėl (nepaisant stipriausių ekonomiškai savivaldybių) didžiausias skurdo ir socialinės atskirties lygis – Vidurio Lietuvoje?
- Kodėl nepaisant Kauno traukos - Vidurio Lietuvoje kaimai mažėja lėčiau nei miestai?
- Kur yra balansas tarp intensyvaus žemės ūkio ir natūralios gamtos apsaugos?

LIETUVA 2030

bendrasis planas